

Op de bres voor vergeten Friese schilder

Zijn werk zou nauwelijks onder hebben gedaan voor dat van zijn Parijse kennissen als Van Gogh en Pissaro. Toch kent het grote publiek hen nog wel, en de Sneker impressionist Siebe ten Cate (1858-1908) amper meer. De nieuwe Siebe ten Cate stichting wil dat veranderen.

Diane Romashuk

Leeuwarden | *Le Pont Royal au coucher du soleil* heette het schilderij. Kunstverzamelaar Marc Sitskoorn zag het in 2018 hangen in de stand van kunsthandelaar Joop van Schaik op de PAN Amsterdam. „Een echt impressionistisch werk: een moment – de zonsopgang – gevangen in een typisch Frans plaatje”, omschrijft Sitskoorn. „Op de achtergrond herkende ik de koepel van het Institut de France in Parijs maar vooral: een haast Turneriaanse lucht. Met zo’n waanzinnig mooie gloed als vuur.”

Maar dit schilderij was in 1900 in Parijs gemaakt door Sneker Siebe ten Cate. „Joop bleek allemaal ‘Siebes’ in zijn stand te hebben”, zegt Sitskoorn. „Dat irriteerde mij: ik verzamel zelf negentiende-eeuwse schilderkunst, uit Parijs in het bijzonder, maar van

Ten Cate had ik nog nooit gehoord.” Hij besloot daarom eerst aan het schilderij voorbij te gaan. Toch bleef het hem trekken. „Ik ben er nog wel een paar keer langsgelopen. Toen het schilderij er aan het eind van de beurs nog hing, heb ik het alsnog gekocht.”

Van Schaik ‘ontdekte’ Ten Cate op zijn beurt toen hij nog als leraar Frans werkte en educatieve boeken schreef. „Zo’n 35 jaar geleden viel ik in Lille voor een kleine pastel van hem; *Straatje in Le Havre*”, vertelt hij. Naast de vele kunstwerken die hij verzamelde, bemachtigde hij op een veiling ook eens het archief van de Friese schilder. „Er zaten schetsboeken bij, brieven, zijn overlijdensbericht.”

Parijs

Burgemeesterszoon Siebe ten Cate werd in 1858 in Sneek geboren. Toen hij 22 was, trok hij de wereld in. Overal schetste, tekende en schilderde hij erop los. Zo zijn er werken van hem

bekend die hij maakte op doorreis in Rotterdam en Delft, maar ook tijdens reizen naar Engeland en Algerije. Zijn nieuwe standplaats werd echter Parijs. Ten Cate ging daar om met grootheden zoals de Franse impressionisten Camille Pissaro en Alfred Sisley en Nederlander Vincent van Gogh. Sitskoorn: „Toen Kees van Dongen geen cent op zak had woonde hij in Montmartre zelfs even bij Ten Cate in huis.”

Ten Cate was een impressionist maar maakte ook abstracte werken, vertelt Van Schaik. „Sneeuwlandschappen en havens zijn terugkerende thema’s. De sfeer van zijn werk is vaak dromerig en verstild, zijn kleurgebruik prachtig.” In zijn stijl zie je de invloed van voorgangers en tijdgenoten terug, vult Sitskoorn aan. „In zijn nachtgezichten van water zie je bijvoorbeeld de molens en driemasters zoals Jongkind die ook schilderde, als Ten Cate personen schildert doet hij dat speelser en meer verhalend zoals Van Dongen.”

De kwaliteit van zijn werk doet niet onder voor dat van zijn beroemde tijdgenoten, vindt hij. „Kunstschilders hadden het destijds vaak niet breed. Hij maakte dus ook wel eens commerciële werk voor de verkoop. Maar hij was ook verbonden aan grote galeries als Durand-Ruel en Vollard en nam deel aan prestigieuze exposities als de Parijse salon. Kranten noemden hem wel *‘Le nouveau Jongkind’*. En zowel Van Dongen als Jules Fagnollein portretteerden hem.” Tot vandaag hebben gerenommeerde musea zijn

werk in huis. „Onder meer het Musée Carnavalet, Musée d’Orsay en Louvre in Parijs, maar ook het Metropolitan Museum of Art in New York, het Rijksmuseum en het Frans Hals Museum.”

Toch raakte hij bij het grote publiek in de vergetelheid. „Ten Cate was een zonderlinge man en een kwartaaldrinker. Hij had weinig sociale contacten, leefde met zijn hond en katten bij een hospita”, verklaart Van Schaik. „Daarom weten we weinig over zijn leven, en hij heeft waar-

schreef later nog dat een held was heengegaan, maar zijn verhaal ging daarna als een nachtkaaft uit.”

Revanche

Wat de twee verzamelaars betreft, krijgt de Friese impressionist nu zijn revanche. In 2012 had het Fries Scheepvaartmuseum in Ten Cate’s geboortestad Sneek een expositie van zijn werk, onder meer uit de collectie van Van Schaik. „Al een klein succes, maar het kan nog beter.”

Daarom richtten ze onlangs de Siebe ten Cate Stichting op. Doel is om het oeuvre van Ten Cate in beeld te brengen en te ontsluiten via siebetencate.nl. „Ons zijn nu zo’n tweehonderd werken van hem bekend, maar we schatten dat er in totaal wel ruim duizend zijn”, zegt Sitskoorn. „Ze duiken in elk geval nog overal op, vaak voor een schappelijke prijs want velen hebben geen idee wat ze in huis hebben”, weet Van Schaik.

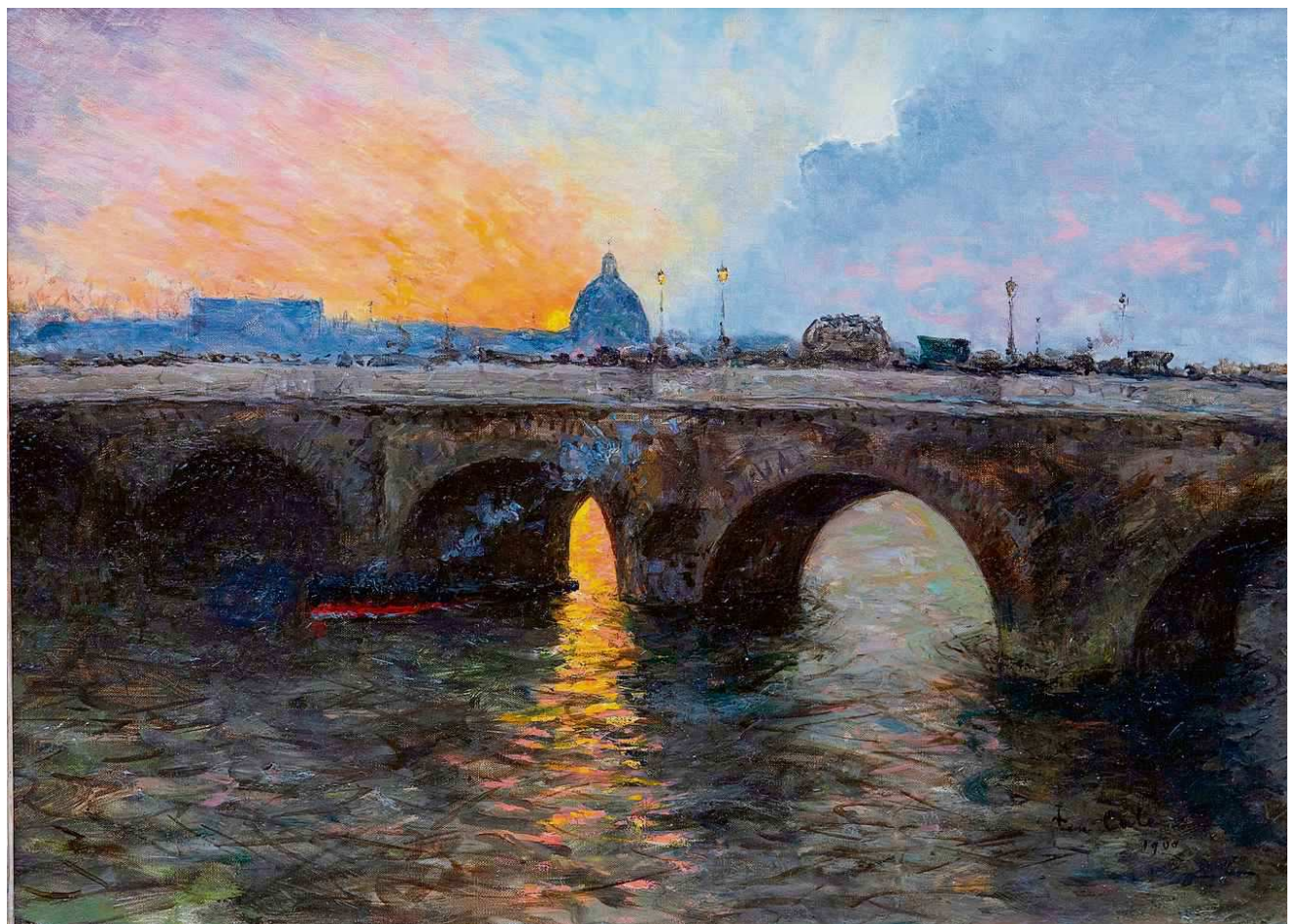
Het levensverhaal van de teruggetrokken schilder willen ze verder inkleuren met een biografie. Hiervoor werkt de stichting samen met het RKD. Uiteindelijk hopen ze ook op twee exposities; een in Frankrijk en een in Nederland. „Bijvoorbeeld in combinatie met werk van beroemde tijdgenoten, dan heb je die als publiekstrekking”, zegt Sitskoorn. „Ten Cate was een bijzonder man en ook zijn werk verdient het om gezien te worden; daartussen valt echt nog veel spannends te ontdekken.”

Siebetencate.nl

Hij heeft waarschijnlijk te weinig op de trom geslagen om zijn werk echt onder de aandacht te brengen

schijnlijk te weinig op de trom geslagen om zijn werk echt onder de aandacht te brengen.”

„Door zijn teruggetrokken bestaan kwam hij ook op een zielige manier aan zijn eind”, zegt Sitskoorn. „Toen hij vijftig jaar oud was kreeg hij een hartstilstand en viel hij neer op straat. Daarna heeft hij dagen in het mortuarium gelegen zonder dat iemand hem miste. Een krant

Links: Kunstenaar Siebe ten Cate (1858-1908) in zijn atelier in Parijs, getekend door Kees van Dongen (1877-1968). De huidige verblijfplaats van dit portret is onbekend. Rechts: *Le Pont Royal au coucher du soleil* van Siebe ten Cate. Foto's: Siebe ten Cate Stichting